

Efekty wsparcia młodych osób niepracujących i niekształcących się w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

III Raport Wskaźnikowy

Najważniejsze wyniki raportu

- ✓ **63%** uczestników **pracowało**, włączając w to prowadzenie działalności na własny rachunek, 6 miesięcy po zakończeniu udziału w Programie.
- ✓ **27%** uczestników **powróciło do kształcenia** 6 miesięcy po zakończeniu udziału w aktywizacji.
- ✓ **13%** uczestników prowadziło **własną działalność gospodarczą**.
- ✓ **23%** uczestników Programu **nie odniosło** ani **sukcesu** zatrudnieniowego, ani edukacyjnego.
- ✓ **51%** osób, które powróciło do kształcenia, **uczyło się na studiach wyższych**.
- ✓ **89%** prowadzonych **działalności gospodarczych** było założonych **dzięki dotacji** uzyskanej w ramach Programu. Mężczyźni zakładali działalność gospodarczą dwukrotnie częściej niż kobiety.
- ✓ **7,4 pkt.** w 10-stopniowej skali stanowiła przeciętna ocena udziału w Programie. Kobiety oceniały otrzymane wsparcie wyżej niż mężczyźni.
- ✓ **72%** osób pracujących miało **umowę o pracę**, 9% umowę zlecenie, a 20% było samozatrudnionych.
- ✓ **1975 zł** wyniosła przeciętna wartość **wynagrodzenia** osób pracujących na umowę o pracę. 9% wyniosła luka płacowa między kobietami a mężczyznami.
- ✓ **45%** osób pracujących znalazło zatrudnienie w tej samej miejscowości, w której mieszkało.
- ✓ **22%** osób spośród nie pracujących po zakończeniu udziału w Programie w ogóle nie poszukiwało pracy.
- ✓ **31%** kobiet oraz 11% mężczyzn miało pod opieką dziecko lub dorosłą osobę zależną. **Obowiązki opiekuńcze** zmniejszały szanse zatrudnienia tylko w przypadku kobiet.
- ✓ **8,6 pp.** wyniosła **różnica między województwami** o najwyższym i najniższym odsetku osób pracujących po zakończeniu udziału w Programie. Rezultaty Programu zależą od charakterystyk lokalnych rynków pracy.

MINISTERSTWO
INWESTYCJI
I ROZWOJU

Raport został zrealizowany w ramach projektu „Badanie efektów wsparcia zrealizowanego na rzecz osób młodych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój” na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Streszczenie

W niniejszym raporcie przedstawiono ocenę skuteczności wsparcia w ramach Osi Priorytetowej I PO WER, skierowanego do osób pozostających w kategorii NEET, tj. niepracujących oraz niebędących w kształceniu i niekształcących się, w grupie wieku 15-29 lat. Jest to kolejna edycja badania wskaźnikowego. Wszystkie raportowane wyniki dotyczą interwencji finansowanej ze środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* (YEI). Raport ten nie uwzględnia wsparcia udzielanego z *Europejskiego Funduszu Społecznego* (EFS), które zostało objęte I raportem wskaźnikowym. Należy przy tym wskazać, że według poprzednich wyników skuteczność wsparcia z EFS nie odbiegała znacząco od skuteczności wsparcia z *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* i nieliczne różnice dotyczyły raczej nieco lepszych wyników dla wsparcia EFS.

W raporcie wykorzystano trzy źródła danych: (1) informacje o cechach uczestników wsparcia i przyznanych formach wsparcia; (2) odpowiedzi z badania ankietowego uczestników wsparcia, przeprowadzonego na próbie liczącej 1300 osób; (3) dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wykorzystanie danych ZUS stanowi nowość w stosunku do poprzednich edycji badania.

W ramach niniejszego badania analizą objęto ok. 75 tys. osób, które zakończyły udział w projektach w ramach Osi Priorytetowej I PO WER między początkiem lipca 2016 a końcem czerwca 2017 roku. Była to liczba nieznacznie mniejsza niż w poprzedniej edycji badania, w której analizowano efekty wsparcia 78 tys. osób. Wśród uczestników projektów dominowały osoby aktywizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy (PUP), stanowiące 83% wszystkich uczestników. W stosunku do okresu poprzedniego badania, znacznie wzrosła liczba osób aktywizowanych w ramach projektów konkursowych. Ich liczba przekroczyła 10 tys., co stanowiło ok. 14% wszystkich uczestników. Jednocześnie, po raz kolejny zmniejszył się udział osób aktywizowanych przez Ochotnicze Hufce Pracy (OHP), których liczba spadła z 3610 do 1987.

Wśród uczestników wsparcia więcej było kobiet (56%) niż mężczyzn, dominowały również osoby młodsze, w wieku 18-24 lata (59%). Większość uczestników mieszkała na obszarach wiejskich (54%). Struktura uczestników wsparcia była wyraźnie zróżnicowana w zależności od podmiotu aktywizującego. Różnice te wynikają m.in. z różnych grup docelowych działań podejmowanych przez PUP i OHP.

Projekty PUP były kierowane z definicji jedynie do osób zarejestrowanych jako bezrobotne, spośród których 39% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Wśród uczestników projektów PUP odsetek osób z wyższym wykształceniem był niemal 2-krotnie większy niż wśród ogółu bezrobotnych w wieku do 30 lat (31%), a wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym – mniejszy (8%).

Projekty OHP kierowane były głównie do osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej. 32% osób aktywizowanych przez OHP pochodziło z gospodarstw domowych, w których nikt nie pracuje, a 19% stanowiły osoby wychowywane w rodzinach niepełnych, bez ojca lub matki. Ochotnicze Hufce Pracy jako jedyne kierowały swoje wsparcie również do osób nieletnich, które zaniedbywały obowiązek szkolny. Stanowiły one 25% wszystkich aktywizowanych przez OHP. Wsparciem OHP były objęte niemal wyłącznie osoby biernie zawodowo.

Projekty konkursowe WUP i MRPiPS - realizowane m.in. przez NGO - podobnie jak projekty OHP kierowane były w przeważającej części do osób biernych zawodowo. Projekty konkursowe często dotyczyły osób

z niepełnosprawnościami, stanowiących 12% uczestników projektów konkursowych (wobec 4,1% przeciętnie wśród wszystkich uczestników wsparcia oraz wobec niecałych 3% wśród wszystkich osób w wieku 15-29 lat w Polsce - według danych BAEL za rok 2016).

Każdy z uczestników projektów PO WER skorzystał ze średnio 2,7 różnych form wsparcia. W ramach projektów PUP, oprócz form wskazanych jako obligatoryjne (doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy), niemal każdy z uczestników został objęty przynajmniej jedną formą wsparcia bardziej pogłębionego. Zdecydowanie najpopularniejszą formą wsparcia były staże i praktyki, z których skorzystało 2/3 uczestników. Projekty prowadzone przez OHP były zdecydowanie bardziej kompleksowe – każdy z uczestników skorzystał średnio z 6,7 różnych form wsparcia. Praktycznie wszyscy pełnoletni uczestnicy wzięli udział w kursie lub szkoleniu oraz zdobywali praktyczne doświadczenie w ramach stażu lub praktyki, a także skorzystali z doradztwa zawodowego i psychologicznego. Uczestnicy projektów konkursowych skorzystali średnio z 4,2 form wsparcia. Oprócz form obligatoryjnych, większość uczestników skorzystała z dwóch dodatkowych elementów: zdobywania wiedzy w ramach szkoleń i kursów oraz nabywania praktycznych umiejętności na stażu lub praktyce.

W raporcie zostały przedstawione wartości czterech wskaźników monitorujących efekty uczestnictwa w Programie. Wskaźniki mierzą:

- 1) liczbę osób uczestniczących w kształceniu ustawicznym, programach szkoleniowych prowadzących do uzyskania kwalifikacji, przygotowaniu zawodowym lub stażu,
- 2) liczbę osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek,
- 3) liczbę osób prowadzących działalność na własny rachunek,
- 4) liczbę osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, będących w niekorzystnej sytuacji społecznej.

Wszystkie wskaźniki odnoszą się do sytuacji osób aktywizowanych 6 miesięcy po zakończeniu udziału w Programie.

Odsetek osób kształcących się 6 miesięcy po zakończeniu aktywizacji wyniósł 27,4%. Wartość ta praktycznie nie zmieniła się w porównaniu z poprzednią edycją badania. Do kształcenia najczęściej powracały osoby uczestniczące w projektach OHP (41%). Znacznie niższy odsetek osób kształcących się odnotowano w przypadku osób aktywizowanych w ramach projektów PUP (26%). Wskaźnik sukcesu edukacyjnego dla projektów konkursowych wyniósł 33%. Odsetek osób powracających do kształcenia był wyższy wśród osób młodszych oraz wśród osób mniej wykształconych. Kobiety częściej powracały do kształcenia. Najczęściej wskazywaną formą kształcenia były studia wyższe.

Odsetek osób pracujących 6 miesięcy po zakończeniu udziału w Programie wyniósł 63%. Stanowi to niewielki wzrost w stosunku do poprzedniej edycji badania (o 3 pp.). Szansa na znalezienie zatrudnienia była dodatkowo powiązana z wiekiem osób uczestniczących i ich wykształceniem – wyniosła 69% dla osób w wieku 25-29 lat i 76% dla osób z wyższym wykształceniem. Aktywizacja przez PUP wiązała się z najwyższym wskaźnikiem sukcesu zatrudnieniowego, wynoszącym 67%. Było to o ponad 20 pp. więcej niż w przypadku projektów konkursowych i dwukrotnie więcej niż w przypadku projektów OHP. Osoby długotrwale bezrobotne i bierne zawodowo rzadziej rozpoczynały pracę. Rzadziej sukces zatrudnieniowy odnosiły także osoby

z niepełnosprawnościami (45%). Osoby w trudnej sytuacji społecznej miały wskaźnik sukcesu na poziomie bliskim ogółu uczestników.

Odsetek osób prowadzących działalność na własny rachunek 6 miesięcy po zakończeniu udziału w Programie wyniósł 12,9%. Była to wartość zbliżona do tej z poprzedniej edycji badania. Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, prowadzenie działalności na własny rachunek najczęściej towarzyszyło uprzedniemu otrzymaniu na nią dotacji – było tak wśród 89% osób, które rozpoczęły własną działalność. Większość założonych działalności gospodarczych było prowadzonych przez mężczyzn (62%). Osoby starsze i lepiej wykształcone częściej rozpoczynały własną działalność. Z drugiej strony osoby z niepełnosprawnościami rozpoczynały ją rzadziej.

Odsetek osób w niekorzystnej sytuacji społecznej pracujących 6 miesięcy po zakończeniu udziału w Programie wyniósł 61,1%. Tym samym wskaźnik ten wyniósł jedynie o 1,6 pp. mniej niż w przypadku ogółu uczestników. Spośród osób w różnego rodzaju trudnych sytuacjach społecznych, najniższy odsetek pracujących zidentyfikowano w przypadku osób z niepełnosprawnościami i wyniósł on 45%.

Brak jakiegokolwiek sukcesu aktywizacyjnego dotyczył 23% uczestników wsparcia. 15% uczestników odniosło podwójny sukces, czyli zarówno powróciło do kształcenia jak i rozpoczęło pracę lub prowadzenie działalności na własny rachunek.

Analiza ekonometryczna pokazuje, że uczestnicy projektów PUP mieli znacznie wyższe szanse na znalezienie zatrudnienia niż uczestnicy projektów konkursowych i OHP. Różnice te pozostają wyraźne nawet po uwzględnieniu czynników takich jak wykształcenie, województwo, wielkość miejscowości czy posiadanie niepełnosprawności.

Wśród osób, które pracowały 6 miesięcy po zakończeniu wsparcia, niemal wszystkie pracowały w oparciu o pojedynczą umowę. Ponadto, 72% pracujących osób pracowało w oparciu o umowę o pracę, zaś 20% prowadziło własną działalność gospodarczą. 28% osób pracujących na umowę o pracę zarabiała dokładnie płacę minimalną, lecz wiele osób kwoty niższe, co najprawdopodobniej wynika z niepełnego wymiaru czasu pracy. Kobiety na umowie o pracę zarabiały przeciętnie o 9% mniej niż mężczyźni. Kobiety również dwukrotnie częściej niż mężczyźni pracowały w niepełnym wymiarze czasu pracy.

W subiektywnej opinii uczestników aktywizacji, udział w projekcie miał istotny wpływ na osiągnięcie przez nich sukcesu zatrudnieniowego. Przeciętna ocena wyniosła 7,4 pkt. w 10-stopniowej skali. Otrzymane wsparcie wyżej oceniały kobiety niż mężczyźni. Co ciekawe, wyższe oceny wystawiali także uczestnicy starsi i lepiej wykształceni, mimo że analiza w poprzedniej edycji badania pokazała, że efekt netto aktywizacji jest w ich przypadku niższy. Nieco niższa była średnia ocena stopnia wykorzystania w pracy wiedzy i umiejętności zdobytych dzięki uczestnictwu w projekcie, która wyniosła 6,9 pkt. Szczególnie niekorzystną informacją jest relatywnie niska ocena ze strony osób najslabiej wykształconych, dla których wiedza i umiejętności powinny stanowić największą wartość dodaną z uczestnictwa w projekcie.

Prawie 1/3 ankietowanych kobiet odpowiedziała, że miała pod opieką dziecko lub dorosłą osobę zależną. Równocześnie, kobiety te rzadziej niż inne pracowały w pół roku po udziale w Programie (58% wobec 65%).

Wśród mężczyzn, z których jedynie co dziewiąty sprawował opiekę nad dzieckiem lub osobą dorosłą, zależność z prawdopodobieństwem pracy była odwrotna.

Od poprzedniej edycji badania na rynku pracy łatwiejsze stało się znalezienie zatrudnienia – zmalało bezrobocie i pojawił się deficyt pracowników w niektórych sektorach. Nie przełożyło się to jednak na wyraźną poprawę wskaźnika osób pracujących 6 miesięcy po zakończeniu udziału w Programie. Wykorzystując dobrą sytuację na rynku pracy uczestnicy wsparcia poszukiwali lepiej dopasowanych ofert pracy. Znalazło to odzwierciedlenie w odpowiedziach w badaniu ankietowym – więcej osób niż w poprzedniej edycji badania wskazywało na brak ofert zgodnych z ich oczekiwaniami niż na niemożność znalezienia jakiegokolwiek pracy jako przyczynę niepodjęcia pracy.

Wskaźnik (6 miesięcy po opuszczeniu programu PO WER)	III edycja badania	II edycja badania	I edycja badania
Osoby kształcące się	27,4%	27,5%	17,0%
Osoby pracujące	62,7%	59,5%	76,4%
Osoby prowadzące działalność na własny rachunek	12,9%	14,1%	42,5%
Osoby pracujące wśród osób w niekorzystnej sytuacji społecznej	61,1%	54,5%	73,0%

Pełna wersja raportu :

Baran, J., Hardy, W., Kalinowski, Magda, I. (red.) (2018). *Badanie efektów wsparcia zrealizowanego na rzecz osób młodych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. III Raport Wskaźnikowy.*

http://ibs.org.pl/app/uploads/2018/05/IBS_POWER_III_raport_wskaznikowy_pl.pdf